

**Комунальний вищий навчальний заклад
«Харківська академія неперервної освіти»**

Компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі в системі загальної середньої освіти

Водолажченко Наталія Анатоліївна,
викладач кафедри методики навчання мов і літератури

Мета мовно-літературної освіти:

- **розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом**, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень.

Текст

- різновиди текстів (одиначні і множинні, цілісні, перервані і змішані);
- опис, розповідь, роздум;
- стилі та жанри;
- структура тексту;
- фрагментарні тексти;
- зміст прочитаного;
- тема; мікротема; ідея;
- проблеми в тексті;
- підтекст;
- культурно-історичний контекст;
- гіпертекст у медіатексті;
- особистий і суспільний досвід;
- мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду).

Сайти електронних бібліотек

- ✓ Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>;
- ✓ Бібліотека Українського центру: <http://ukrcenter.com>;
- ✓ Національна бібліотека України для дітей з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>.
- ✓ Державна бібліотека України для юнацтва:
<http://www.4uth.gov.ua/>
- ✓ Національна парламентська бібліотека України:
<http://www.nplu.org/>
- ✓ Дитячий сайт «Казкар»: <http://kazkar.at.ua/>

Критичне мислення та холістичний/ інтегрований підхід

Автономна дія

- Здатність захищати та дбати про відповідальність, права, інтереси й потреби інших;
- Здатність складати та здійснювати плани й особисті проекти;
- Здатність діяти у значному/широкому контексті.

➤ Вміння функціонувати в соціально гетерогенних групах

- Здатність успішно взаємодіяти з іншими;
- Здатність співпрацювати;
- Здатність розв'язувати конфлікти.

Критичне мислення та холістичний/ інтегрований підхід

Інтерактивне використання засобів навчання

- Здатність інтерактивно застосовувати мову, символіку та тексти;
- Здатність використовувати знання та інформаційну грамотність;
- Здатність застосовувати (нові) інтерактивні технології.

Автономна дія

- передбачає дві основних ідеї: розвиток особистості й автономії стосовно вибору та дії в заданому контексті. **Ключові компетентності, що належать до цієї сфери:**
 - здатність захищати і дбати про відповідальність, права, інтереси та потреби інших, що передбачає вміння робити вибір з позицій громадянина, члена сім'ї, робітника, споживача тощо;
 - здатність складати і здійснювати плани й особисті проєкти дозволяє визначати та обґрунтовувати цілі, що є сенсом життя та співвідноситься з власними цінностями.

Інтерактивне використання засобів навчання

➤ передбачає розуміння низки засобів, що дають змогу особистості взаємодіяти з навколишнім світом.

➤ Здатність інтерактивно застосовувати мову, символіку й тексти *означає ефективне використання мов і символів у різноманітних формах та ситуаціях для досягнення цілей, розвитку знань та власних можливостей.*

➤ Це допомагає розуміти світ та брати участь у діалогах, а також ефективно взаємодіяти з оточенням.

Інтерактивне використання засобів навчання

- Здатність застосовувати знання й інформаційну грамотність *означає ефективне використання інформації і знань*, дає змогу особистості їх сприймати та застосовувати, використовувати їх як основу для формування власних можливих варіантів дії, позицій, прийняття рішень та активних дій.
- Здатність застосовувати (нові) інтерактивні технології *передбачає не тільки технічні здібності, ІКТ-вміння, а й обізнаність у застосуванні нових форм взаємодії з використанням технології*. Ця компетентність допомагає особистості пристосувати власну поведінку до змін у повсякденному житті.

Вміння функціонувати в соціально гетерогенних групах

- передбачає здатність жити та взаємодіяти з іншими, що пов'язано з полікультурним суспільством у широкому сенсі (взаємодія з людьми, що спілкуються іншими мовами та відрізняються за поглядами тощо). Це особливо важливо для взаємодії з суспільством, де інші культура, цінності та соціально-економічне підґрунтя.
- Здатність успішно взаємодіяти з іншими дозволяє індивідуумові проявляти ініціативу, підтримувати й керувати власними взаєминами з іншими.
- Здатність співпрацювати дозволяє людині разом домагатися спільних цілей.
- Здатність розв'язувати конфлікти дає змогу людині сприймати конфлікти як один з аспектів людських взаємин і наближати себе до їх конструктивного додання.

Надпредметні (ключові) компетентності є:

- синтетичними, такими, що поєднують певний комплекс знань, умінь та ставлень, що набувається протягом засвоєння всього змісту освіти;
- вони не пов'язані з конкретним предметом, до них належать компетентності, що їх можна набути під час засвоєння не одного предмета, а тільки декількох або всіх одночасно (тобто використовуючи всі навчальні можливості, пропоновані формальною й неформальною освітою);
- вони можуть бути метафорично визначені як персональні засоби, “ноу-хау”, “процедурні знання” учнів, які формуються в них після того, як вони “забувають” фактичні знання, здобуті в школі протягом шкільного життя.

Прикладом надпредметних компетентностей можуть бути такі здатності людини:

- продемонструвати творче мислення;
- застосувати різні види спілкування в різних ситуаціях;
- зрозуміти сенс належності до різних видів спільнот;
- довести здатність пристосування до різних ситуацій;
- сприяти створенню якісного життя;
- зрозуміти й відповідно використати технології;
- розвивати здібності дослідження та набувати власний досвід;
- побудувати комплекс індивідуальних і соціальних цінностей та орієнтувати на них свою поведінку й кар'єру.

РЕСУРСИ

1. Кові С. Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей / Стівен Р. Кові ; пер. з англ. О. Любенко. – 2-е стер. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 384 с.
2. Кові С. Р. Восьма звичка. Від ефективності до величі / Стівен Р. Кові – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017. – 496 с.

РЕСУРСИ

1. Наукові публікації лабораторії модерної історії України та інноваційних освітніх технологій ЗНУ <http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/125.ukr.html>
2. Панченков А. Дидактичні стратегії критичного читання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу.
3. Поль Р.У. Критическое мышление: Что необходимо каждому для выживания в быстро меняющемся мире. [Електронний ресурс]. – Режим доступу.
4. Халперн, Д. Психология критического мышления. [Електронний ресурс]. – Режим доступу.
5. Шмідт В.Р. Мистецтво задавати питання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу.